

ZÁPIS

z obhajoby disertační práce **Hanny Šteflové, M.A.**,

konané dne **29. 9. 2015**

v oboru **didaktika konkrétního jazyka**

Téma práce: **Teaching Future Tenses to University Students of English Philology**

Školitel: **PhDr. Marcela Malá, M.A., Ph.D.**

Přítomní: **dle prezenční listiny**

1. Předseda komise prof. Čermák zahájil obhajobu a představil kandidátku.

2. Školitelka dr. Malá shrnula své hodnocení kandidátčiny disertační práce. Zdůraznila, že vzhledem k tomu, že jako školitelka svou předchůdkyni nahradila teprve nedávno, neměla už možnost zásadním způsobem ovlivnit koncepci práce. Poznamenala, že v teoretické části není práce příliš inovativní a spíše reprodukuje dosavadní přístupy, jakkoli v praktické části podle ní demonstruje, že je zkoumaná problematika z hlediska výuky složitá. Domnívá se, že předkládaná práce nároky kladené na disertační práce splňuje pouze částečně (v částech, v nichž autorka shromažďuje a analyzuje data).

3. Kandidátka shrnula obsah své disertační práce. Cílem práce bylo: 1. prostřednictvím výuky zlepšit osvojení budoucích časů u vysokoškolských studentů angličtiny, a to prostřednictvím induktivní a deduktivní metody, 2. pomocí pretestů a posttestů zjistit, která z těchto metod je efektivnější, 3. provést u studentů dotazníkové šetření a zjistit, kterou z metod preferují. Hlavní zjištění jsou následující: U studentů se podařilo v ovládnutí anglických budoucích časů dosáhnout zlepšení. Deduktivní metoda se jeví být o něco účinnější, ale rozdíly oproti induktivní metodě nejsou výrazné. U studentů se jako preferovanější ukázal být deduktivní přístup.

4. Oponentka práce doc. Betáková seznámila přítomné s hlavními částmi svého posudku. Podle jejího názoru si oponentka nevybrala příliš nosné téma, v práci jsou bohužel patrné závažné nedostatky. V úvodních částech jsou teoretické přístupy prezentovány velmi spoře, výběr tématu je nedostatečně zdůvodněn (Představují budoucí časy pro studenty angličtiny problematickou látku?), problematický je i cíl práce (zlepšit u studentů znalost budoucích časů). Seznam odborné literatury je na disertační práci příliš krátký. Práci by mohlo pomoci, kdyby bylo více zdůrazněno komparativní hledisko (vůbec není citována mluvnice Duškové a kol.). Autorka nezohledňuje poznatky vývojové psychologie o procesu učení, nikde nedefinuje, co pro ni znamená „ovládnutí gramatiky“. Z práce je patrné, že testovaným studentům nebyl vysvětlen rozdíl mezi induktivní a deduktivní metodou, samotné chápání deduktivní metody je problematičtější. V práci chybí zřetelně formulovaná didaktická doporučení. Celkově je vidět, že na zpracování práce autorka vynaložila značné množství času, avšak celkově práce nesplňuje nároky na kvalitu disertačních prací.

5. Druhý oponent prof. Klégr shrnul hlavní části svého posudku. Rovněž ocenil množství času, které kandidátka musela při psaní vynaložit, avšak konstatoval, že k práci má několik zásadních připomínek. Od disertační práce se očekávají nové poznatky, nový pohled na určité problémy; tato práce je spíše výukový projekt, ne výzkum (viz první věta abstraktu: „Tato práce se zabývá výukou...“). V práci nejsou stanoveny teoretická východiska, není zde zhodnocení možných přístupů (v čem by jeden přístup měl být lepší než druhý), nejsou zde zformulovány hypotézy ani didaktická doporučení. Kapitoly věnované budoucímu času v angličtině jsou zbytné, naopak by bylo vhodné zařadit relevantní poznatky o osvojování angličtiny jako druhého jazyka. Výchozí literatura je zastaralá. Chybné postupy lze nalézt i ve statistickém zpracování, například úroveň pretestu a posttestu by měla být srovnatelná, aby šlo vyčíslit zlepšení; dále měly být testovány srovnatelně velké skupiny. Celkově práce přesahuje úroveň diplomových prací jen co do objemu zpracovaných dat, nikoliv kvalitativně.

6. Kandidátka reagovala na připomínky obsažené v posudcích, z nichž některé zazněly i ve shrnutích oponentů.

- Podoba práce byla značně ovlivněna výměnou školitelky po sedmi letech studia. Zpracovávání disertace bylo značně časově náročné, kandidátka pracovala se 136 respondenty, práce má ve výsledku 500 stran, věnovala jí osm let života.
- Kandidátka uváděla pouze literaturu citovanou, avšak při psaní disertace jí prostudovala mnohem více (kandidátka rozdala seznam prostudované literatury členům komise). Znalost odborné literatury byla prověřena během státní doktorské zkoušky, kterou kandidátka úspěšně složila.
- Pokud jde o poznámky k doplnění teoretické části práce, školitelka dr. Malá kandidátce doporučila, aby ji zkrátila (mj. s ohledem na rozsah empirické části).
- K připomínce stran nevhodně zvoleného tématu kandidátka poznamenala, že téma bylo řádně schváleno oborovou radou. K motivaci při výběru tématu dodala, že při své výukové praxi na ZČU v Plzni se setkala s velmi častou chybovostí u anglických budoucích časů, dokonce s větší než u časů minulých.
- Přínos práce vidí kandidátka zejména v tom, že jde o téma v českém kontextu dosud neprozkoumané.
- K výtkám ohledně nedostatečně definovaného cíle kandidátka dodala, že jejím záměrem bylo přispět k poznání, jak jsou při výuce využívány induktivní a deduktivní metoda.
- Kandidátka souhlasila v tom, že neuvedla explicitní didaktická doporučení, avšak měla pro to důvod, kterým byl už tak velký rozsah práce. Kandidátka předpokládá, že příslušné závěry si čtenář z textu vyvodí sám.
- Kandidátka dále zdůraznila, že práce je unikátní v tom ohledu, že mapuje znalosti jazyka u budoucích učitelů angličtiny. Nasbíraná data lze využít k dalšímu výzkumu.
- Kandidátka si je vědoma toho, že hodnocení „správnosti“ je problematické, nechtěla se ho však v práci vzdát. Správnost odpovědí konzultovala s rodilým mluvčím.
- Skutečnost, že studenti nebyli odučeni oběma metodami, byla dána externími okolnostmi, konkrétně způsobem organizace výuky na vysoké škole (nelze dopředu odhadnout, kolik studentů se na kurz přihlásí), a kandidátka neměla možnost je ovlivnit.
- K nedostatečnému vysvětlení principu induktivní a deduktivní metody studentům kandidátka uvedla, že z reakcí studentů je zřejmé, že rozdíl mezi oběma metodami

pochopili. Dále uvedla, že obecně platí, že studenti preferují určitý učební styl a neradi ho mění.

- Na tuto poznámku reagovala doc. Zajícová. Pokud platí, co kandidátka právě uvedla, nemusela výzkum realizovat, stačilo studentům rozdat dotazníky s otázkou na preference učebních metod. Případně se výzkum mohl realizovat s menším množstvím studentů za srovnatelných („laboratorních“) podmínek.
- Kandidátka dále reagovala na připomínku doc. Betákové ke kapitole 8.9 práce. Doc. Betáková uvedla, že v tomto případě šlo o její přehlédnutí.
- Kandidátka reagovala na výtku ohledně toho, že nevyužívá komparativní hledisko. Různé způsoby vyjádření budoucnosti v češtině a angličtině nebyly tématem práce. Mluvnicki prof. Duškové kandidátka samozřejmě zná, ač není uvedena v použité literatuře.
- Doc. Betáková dodala, že komparativní přístup by mohl vysvětlit chyby, kterých se studenti dopouštěli vlivem interference.

7. Předseda komise prof. Čermák otevřel rozpravu a vyzval přítomné, aby kandidátce kladli případné doplňující dotazy.

- Doc. Zajícová se dotázala, zda kandidátka prostudovala české didaktické časopisy a zda pracovala s bibliografiemi knihoven. Kandidátka opověděla, že ano.
- Prof. Čermák se dotázal, zda kandidátka práci konzultovala s někým jiným než se svými školitelkami. Kandidátka uvedla, že práci konzultovala s profesorem didaktiky na Univerzitě v Kentu.
- Doc. Zajícová se dotázala, z čeho kandidátka čerpala poučení o metodách. Kandidátka uvedla, že zejména z práce Principles of Language Learning and Teaching. Doc. Zajícová namítla, že nejde o metodologickou publikaci.
- Doc. Zajícová se dále zeptala, jaké české metodology kandidátka zná. Kandidátka jmenovala Radomíra Choděru, doc. Zajícová uvedla, že kandidátka má zřejmě na mysli Miroslava Chrásku.

8. Profesor Čermák ukončil veřejnou část obhajoby a vyzval kandidátku a přítomné hosty, aby opustili místnost. Přítomní se poradili o výsledku obhajoby, komise poté v tajném hlasování rozhodla o výsledku, který byl kandidátce vzápětí oznámen.

Výsledek hlasování:

počet členů komise:	4	(prof. Čermák, prof. Mánek, prof. Šebesta, doc. Zajícová)
přítomno členů komise:	4	
kladných hlasů:	1	
záporných hlasů:	3	

Komise nedoporučuje udělit kandidátce titul doktor (Ph.D.).

Zapsal: Bc. Ivan Kafka

Podpis předsedy komise:
prof. PhDr. Jan Čermák, CSc.

Podpis dalšího člena komise:
prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc.

